

DPN 6393

Title :

गृहप्रवेश वास्तुपूजनविधि / GRHA PRAVEŚA -
VĀSTUPŪJANAVIDHI

Run. No. 7084

Cat. No.

Micro. No.

Subject *Karmakāṇḍa*

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt.- New. / Maith.- New. / New.- Nep. /

Size in cms. 25.8 x 10

Folios 8

Lines (in a page) 7

Compl. / Incompl.

Chapt. / act /

Author / translator

Scribe / donor

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / Dev. / Bhuj. / Ran. /

Illus. : The available folio is 9.

Material : palmleaf / paper / thiyasaphu / one side yellow

Condition : fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

Fol. 2a : गृहप्रवेशमहं करिष्ये. तदंगतया गणपतिस्मृतौ गौड्यादिषोडश -
मातृणां पूजनमहं करिष्ये.

संपूर्वकंगृहप्रवेशमहं करिष्ये. तदंगयतयागरांयतिसहितगोर्थादियोडशमातृणां
 पूजनमहं करिष्ये. क्रुष्वेतिप्रतिवचनं. इतिसंकल्पपूर्वकं मातृपूजांविधाय. आभ्युद-
 यिकश्चादं पुरापाहवाचनंविधाय. ब्राह्मणापूजनं. वरणांविधाय. आचार्य्ययशभूमिंप्रवि-
 श्य. गौरशर्पयान् विकिरेत्. तत्रमंत्रः॥ यदवसंस्थितं भूतं स्थानमाश्रित्य सर्वशः स्थानं श-
 क्नातु तत्सर्वं यत्रत्यं तत्र गच्छतु. अयं क्रमस्तु भूतानि पिशाचाः सर्वतोदि सैं सर्वेषां मयि रोधे-
 न. बुद्धकर्मसमारभे॥ भूतप्रेतपिशाचाश्च. अयं क्रमस्तु राक्षसाः॥ स्थानादस्मादुजं त-
 न्यतः श्विकरोमि भुवं त्विषामिती॥ ततः पंचगव्येन भुवं सं प्रोक्ष॥ पूर्वार्चितायां वासुदे-

२०८ पादस्थ॥ पृ. १०३॥

25

20

15

10

5

0

CMS

5

10

15

20

25

30

35

40

नासंयुज्य। तत्पूर्वादिदिक्षु ईन्द्रादीन् ईशानपूर्वयोर्मध्ये ब्रह्मराम् नैऋत्यपश्चिमयोर्मध्येऽनत्र
 मिति दशदिदिक्षु पालात्संयुज्य वास्तुमंडलं गत्वा तत्रेशानकोणादिन तद्वर्गयुक्ते स्वस्वपदे
 कृतं दुर्लभं व्याहृतिपूर्वकं नामभिर्वीर्यं देवता स्थापयेत्। तत्र प्रथमा रुद्रोऽयं च हस्ता ध्वजा-कार्या
 वैष्णव्येन द्विहस्तकाः सप्तहस्ताः पताकास्युर्विशालं गुलविस्तृताः ॥ दशहस्ता पताकानां
 दशहस्ताः पंचाशद्वेशिता इति अवशिष्टानि श्वेतानीति ज्ञेयं मास्ये लोके सवर्णाः परितः
 पताका मध्ये ध्वजः किंकिनीकायुतः स्यादिति ॐ प्रणवस्य ब्रह्मा ऋषिः परमात्मा देवता
 गायत्री छन्दः व्याहृतिनां विष्णोः मित्रजमदग्निभरद्वाजा ऋषयोऽग्निवायुसूर्या देवता ३

गायत्रिगुणं नृपुष्पं न्यासि शिखाया वाहुने विनियोगः ॥ तत्रेशानकोणा वास्तोः शिरसि ॐ
 भूर्भुवः स्वः शिखिन् ईहागच्छे हतिष्ठेत्यावाह्यं स्थापयेत् येन मन्त्रेण वास्तोर्दक्षिणानेत्रे यजन्त्यं
 १ दक्षिणाकर्णं जयन्तं २ द० अंसे कुलिशा युधमिन्द्रं ४ दक्षिणावाहो सूर्यं ५ तद्वाहो एव सत्यं
 ६ द० कूपरे भृशं ७ द० प्रवाहो आकाशं ८ ॥ तत्प्रवाहो वायुं ९ मनिवन्धे धूषणं १० द० पार्श्वे वित
 थं ११ तस्याम्रे एव गृहक्षतं १२ द० उरो यमं १३ दक्षिणा जानुनि गंधर्वं १४ दक्षिणा जंघायां भृ
 गराजं १५ द० स्फिचि भृगं १६ पादयोः पितृगणं १७ वा० स्फिचिदौ वारिकं १८ वाजं घायां सुग्रीवं
 १९ वा० जानुनि पुष्यं दन्तं २० तत्रैव वरुणं २१ वा० अलुरं २२ तत्रैव शोषं २३ वा० वाणि वंधे पापं २४

वा. प्रवाहोरोगं २५ तत्रैव अहिं २६ वा. कर्परे मुख्यं २७ वा. होम श्राद्ध २८ तत्रैव शोमम् २९ वा. मा
 सेसर्पं ३० वामकर्णो अदिति ३१ नेत्रेदिति ३२ ईशानमुखे अप ३३ आग्नेयसावित्रं ३४ दक्षि
 णा मेरुं जयं ३५ वायव्यवामहस्तैर्गै ३६ पूर्वदक्षिणहस्तैर्नै अर्यमणाम् ३७ आ. दक्षिण
 हस्तैस्सवितारं ३८ दक्षिणो जयं दक्षिणभागे विवस्वतम् ३९ नै. जये. अंडयोर्विबुधाधिपम् ४०
 पश्चिमजठरवातभागे मित्रं ४१ वायव्ये वामहस्तैश्चक्षुः ४२ उत्तरे वामहस्तैर्गृध्राधिरं ४३
 ईशाने उरसि आपवत्सं ४४ मध्येनवपदै हनाभ्यो ब्रह्मणं ४५ संस्थाप्ये. ततः उत्तरे सुवर्णं रु
 पादिनिर्मितं वासुप्रतिमायां धृष वासु बासो अथ ते इति वैदिकमंत्रान्ते. वासुपुरुषा ईहागच्छे ४

तिष्ठेत्यावाहः ४६ मंडलादहिरिशानकोने चरकी १ आग्नेयविडारिं २ नैरित्येष्टतनां ३ वायव्ये
 पायगक्षसी ४ पूर्वस्कंदं ५ दक्षिणो अर्यमणाम् ६ पश्चिमे जंभकं ७ उत्तरे पिलिपिच्छं ८ आवा
 ह्य एवं प्रागादिदिक्षु इन्द्रादिलोकपालान् वैदिकमंत्रैर्नाममन्त्रैर्वसिंस्थाप्य. स्थाप्योतानां शिर
 व्यादिदेवानिन्द्रादेवांश्च एतन्मै इति प्रतिस्थाप्य. प्रगावादिनमोतनाममन्त्रैः षोडशोपचारैः
 पूजयेत्. अस्मिन्नेव समये इन्द्रादिप्रीतयेत् तद्दिक्षु तत्र दृशीयताकाः स्थापयेदिति केचि
 त्. इन्द्रादिवलिदानसमये ध्वजपताकादामसिनिवहवः मंडपदेवतापूजाय द्योतसमये
 तदिति शिष्टाः ॥ ततः ईशाने वासुकलसंस्थापयेत्. तत्र गंधोषधीयवद्वा पंचयज्ञवसत्र

मृत. पंचरत्नानिप्रक्षिप्य. वस्त्रेनावेष्ट्य चयव पूर्णपात्रे निक्षिप्य. वरुणा मावाह्य तत्र तिर्थात्पा
 वाहयेत्. ततो वास्तुमण्डलादहिः पश्चाद्भागि वास्तुकलशे वा. वक्ष्यमान क्षेत्रपाल मंत्रेणावेदि
 क मंत्रेणा नाम मंत्रेणा वा क्षेत्रपालमावाह्य. यतः तत्रैति प्रतिष्ठाप्य. रक्तचन्दनवस्त्रैरलंक
 त्य. संपूज्य मायभक्तनैवेद्यं दत्वा पूजयेत्. अत्र केचित्. ततः पताकाः प्रतिष्ठाप्य. संपूज्य. गृहा
 दुपरि स्थापयेत्. सर्ववर्णातिथा. मध्ये पताका किंकिनीयुता. वाङ्मयप्रमाणाः कर्तव्याः. संभ
 वाहप्रमाणाकम्. यद्द्वारमार्गे पूर्वोक्तो ध्वजः. षोडशरुसकः ॥ संभोऽस्य विधिवत्स्थाप्य संपू
 षाभरणीकृतः ॥ पुष्पमालाश्रितः स्थाप्योद्द्वारमार्गे ध्वजसिंही ॥ इति वाक्यात्. गृहे मालां परि ५

धाय. द्वाग्रे दक्षिणभागे वास्तुदेवता प्रीतये पूर्वोक्तं महाध्वं प्रतिष्ठाप्य. संपूज्य स्थापयेत्.
 तत्र मंत्रः ॥ वास्तुपुरुषं नमस्तुभ्यं बुध्नूनां निर्मितपुरा. ध्वजगृहान देवेश. सर्वोदोघान्तिवार
 ये ॥ इति. ततो ब्रह्मोपवेशनादियस्य नाना कर्मनिवर्त्त. द्रव्यत्यागं कुर्यात्. यथा. अग्रत्यादिः
 इदं स्यादितं आज्यसमितिलचरुविल्वफलद्रव्यं आग्राज्यभागदेवताभ्यः शिखादियं च
 चत्वारिंशद्देवताभ्यो वास्तोष्यतये चरकादिदेवताभ्यः ईन्द्रादिकपालेभ्यः क्षेत्रपालाय गणापया
 दिलोकपालसहितादिनवगृहेभ्यः शिखुद्धदग्नये महावाहतिदेवताभ्यः सर्वप्रायश्चित्तदेवे
 भ्यः प्रजापतये च मया यथा देवतं परित्यक्तं नमस्तत्सत्यथा देवतमस्तु ॥ ततोऽग्निं संपूज्य

वृक्षराणां चारुः आशाराज्यभागे कृत्वा उडुं वरादिसमितिलयायसेभ्यः ॥ ॐ शिखिते नमः स्वा
 हा इत्यादि प्रयोगैः प्रत्येकमष्टोत्तरं शतास्ताविंशति अक्ष संख्यया वा कृत्वा पुनमेवाप्येवाप्यर्ज
 यादीनां होमकुर्यात् ॥ ततो वासुहोमं विल्वेर्विजैर्वा वक्षमानमन्त्रैः कुर्यात् ॥ ॐ वास्तोष्यते प्रति
 जानिह्यस्मात्वा वेशोऽनमीवो भवानः ॥ यत्नमहे प्रतितनौ जुयस्व शनौ भवद्विषदेशचतुष्यदे
 स्वाहा इदं वास्तोष्यतये ॥ ॐ वास्तोष्यते प्रतरणो नृधिगयस्फानो गोभिरश्वेभिरिन्द्राः ॥ अजारास
 से सरयो स्यामपिते वृषत्रान्प्रतितनौ जुयस्व स्वाहा इदं वास्तोष्यतये ॐ वास्तोष्यते शर्मयो श
 दसदाते सक्षीमही रणयागा नृमत्ता पाहि क्षेप्तुतयो मे वरं नो यातस्व सिभिः सदानः स्वाहा ॥ ३

इदं वास्तोष्यतये ॥ ४ ॥ वास्तोष्यते कृवास्थूनां सत्रसोम्यानां ईषो मे त्रापुरां सश्वतीतो मिन्द्रो नृनी
 नां सखा स्वाहा ॥ इदं वास्तोष्यतये ॥ ततः सत्रस्य पतिनेति क्षेवपालमन्त्रेन क्षेवपालहोमं कृत्वा
 लोकपालादिनां होमं विधायः श्विष्टकृद्योमांते महाव्याहृतिस्वर्गप्रायश्चित्तप्राजापत्यं तं हो
 मं विधाय पूर्णा पात्रं दानाते कृत्वा पूर्णां कृतिं जुहुयात् ततो वास्तुदेवताभ्यो वास्तुमंडलयश्चि
 मदेशे पायसवलिं दद्यात् तत्र ॐ शिखिते पायसवलिर्नमः ॥ नो शिखिर्दिशान्तरक्षव
 लिभक्षयजमानं पाहि पाहि स्वाहा ॥ एवं क्रमेण सर्वेषां वलिं तत्र दद्यात् एवं शिखा
 दपंचचचारिंशद्देवताभ्यो वषवास्तुसहिताभ्यः प्रत्येकं पायसभक्तवलिं दत्वा ताभ्यः सुवर्गो

दत्तात्रेयः पश्यान्मनीगादजातः ततो मंडलादहिरंशानादिकोरो पुचरकादिभ्यः प्रागादिचतुर्दि
 शुक्लं ददिभ्यः अमायभक्तं वलिंदत्वा इन्द्रादिदिकपालेभ्यः स्वस्वदिशुमायभक्तं वलिंदजा
 त् अस्मिन्नेव समये तत्र दरीयताका अदिकपालेभ्यो दजादितियशातरं वलिंदानं यथा
 पूर्वम् इन्द्रसुमहसादीप्त सर्वदेवाधियो महान् वज्रहस्तो महादीप्तः तस्मै नित्यं नमो नमः ॥
 इन्द्राय सपरिवाराय सांगाय सपरिवाराय सांगाय साधुभाय सहबाहनाय यथा मायभक्तव
 लितं नमः ॥ भो भो इन्द्रस्वदिशां रक्ष वलिं भक्षयजमानस्य सपरिवारस्य आयुः कर्त्ता दोमकर्त्ता
 शान्तिकर्त्ता नृष्टिकर्त्ता पुष्टिकर्त्ता भव तत आग्नेये आग्नेयपुरुषोरक्तः सर्वतेजोमयो वयः ॥ ७

धूमरनाभस्य तस्मै नित्यं नमो नमः ॥ आग्नेयसपरी ० भो भो अग्नेस्वदिशां ॥ दक्षिणाय मश्चो यत्नव
 र्गाभः किरीटी दंडभृत्सदा सर्वसा ॥ क्षीवि सुधात्मा तस्मै नित्यं नमो नमः ॥ यमाय स ० भो भो यमस्वदि
 शां रक्ष ० नैऋत्ये ॥ निर्ऋत्युपमान् रुद्रः सर्वरक्षोधियो महान् खड्गहस्तो महासत्त्वसस्मै ० निर्ऋत्ये
 ० भो भो निर्ऋतेस्वदिशां ० पश्चिमे ० वरुणाय सर्वलोकेषु पुरुषो निम्नगाधियः ॥ वायुहस्तो महासत्त्वस
 स्मै ० वरुणाय स ० भो भो वरुण ० वायवे वायुसुधुम्वरगोयं सर्वगंधवहः श्रुविः ॥ पुरुषो ध्वज
 हस्ता च तस्मै नि ० वायवे स ० भो भो वायो ० उत्तरे ० गौरीयस्य पुमानो मयः सर्वोषधिसमन्वितः ॥ नक्षत्रधि
 पतिः सोमस्तस्मै ॥ सोमाय स ० भो भो सोम ० ईशाने ० ईशानपुरुषः श्रुक्तः सर्वविद्याधियो महान् ॥ श्रु

लहस्तोविरूपाक्षस्तौ० ईशानायसपरिवाराय। नमोईशान० ईशानपूर्वयोर्मध्ये यक्षयोनिश्च
तुर्मुखिर्वेदावासः पितामहः॥ यथाध्यक्षश्चतुर्वक्त्रः सप्तै० वज्रगोप० नमोवस्तन०। नैमात्ययक्षि
मयोर्मध्ये योसावनंतरूपेन ब्रह्माण्डसबरावरं पुष्पवधारयेत्सूक्ष्मी तस्मै० अनन्तायस० नमो
नमो० ततः क्षत्रपालायवल्लिदानं वलिपूजयित्वा० ॐ नमोभगवतेक्षत्रपालायत्रयस्वि
नाकोटिदेवताधिदेवतायभारभासुरितिनेत्रांगकिंकरी ज्वालामुखभैरवरूपिणो नुरुनुरुनुरु
नुरु लललल खखखख फेल्कार पुरितदिमुख महाबाहो॥ अथकर्तव्ये वासुकर्मणि जजमानं
वाहिषाहि॥ आयुः कर्तव्ये मक र्त्तानिक ता युष्टिक ता नष्टिक ता भव अमुं पशुं मुंडयाप सहितं मा

यमक्तवलिगृहस्थाहः इति वलिदद्यात् ततः संस्थायां वल्युपहारः प्रदानात्तेनैन्द्रादिदिशि भूतेभ्यः
 कृरागदिवलिदद्यात् प्रसंगादत्रैव भूतवलिदानविधिलिख्यते ॥ साज्यगुडीदनमायकूलतथैवावकपु
 पकवलीकानिषमत्स्यैः संभृतिरवनरासनमात्रादिसतावलिकर्त्तनीकार्त्त्या इति तथा अश्वत्थादिअ
 स्मिन्गृहे सर्वोपद्रवनिवृत्तये भूतेभ्यो वलिदानमहं करिष्ये इति संकल्प्य अक्षतपुंजे सर्वभूतेभ्यो नमः
 इति भूतानसंयोज्य तत्र कूलमदिवलिदत्वा जलंगृहीत्वा मंत्रैर्दद्यात् मंत्रस्तथा देव्यो देवानुनिन्द्रा भवरा
 पतयो दानवाः सर्वसिद्धाः यद्व्याख्यासिनागागरुडमुखखगागुह्यका देवदेवाऽकिन्धो वेदवैश्या हरि
 दधिपतयो मातरो विध्वनाथाः प्रेता भूता पिशाचाः पितृवनगराध्विषाः क्षेत्रपालाः ॥ ५ ॥ गन्धर्वा किन्न

रासर्वे रुढिताः पितरो ग्रहाः ॥ कृष्णं डायन नारोगावेतालाः गुरुकाः शुभाः ॥ २ ॥ असृक्लुताश्च पिसुना
 भक्षमांसा अनेकसः ॥ ब्रह्मांजातस्थिता सर्वे तृप्तायां नुवलिर्नमः ॥ ३ ॥ अवको जातथा क्रुत्वा दीर्घाश्र
 ध्याः सथैव च खं जास्थलातथैकाक्षानागपक्षिमुखास्तथा ॥ बालास्याऽप्युवक्रश्च अवका
 कोटुवर्जिताः ॥ भ्रमराभासथामालाभाद्विषाभातेथसंनिभाः ॥ गवलाभाः क्षितिनिभाः असनस्वन
 संनिभाः उतगाश्च मनोगाश्च वायुवेगसमाजवे ॥ वक्रुवक्रावक्रुक्षिरावक्रुवाक्रुसमन्विताः ॥ वक्रुयाडा
 वक्रुदशः सर्वभरणाभूषिताः ॥ विकठा मुकुठा केचिन्नथावैरन्तधारिणः ॥ सूर्ये कोटिप्रतीकाश्चापि
 असदृशवर्चसः ॥ कथिलाकृतभुग्वर्णाः प्रमथावक्रुरुषिणः ॥ गृहं नुवल्लयः सर्वे तृप्तायां नुव